

МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра дошкільної освіти

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедри

Брежнєва О.Г.

2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПП.Н02 Менеджмент в галузі дошкільної освіти

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Освітньо-професійна програма « Дошкільна освіта »
(назва)
спеціальність 012 Дошкільна освіта
(код та найменування)
спеціалізація _____
(назва спеціалізації)
факультет філології та масових комунікацій
(назва факультету)

Робоча програма з навчальної дисципліни «Менеджмент в галузі дошкільної освіти» для студентів ОПП «Дошкільна освіта» спеціальності 012 «Дошкільна освіта», ОС магістр, денної та заочної форм навчання.

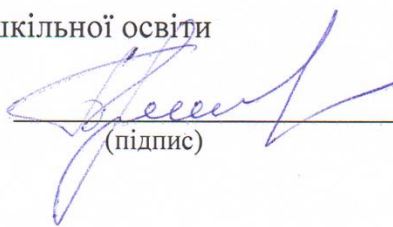
Розробники: Демидова Ю.О, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма затверджена на засіданні **кафедри дошкільної освіти**

Протокол від “27” серпня 2019 року, № 1

Завідувач кафедри дошкільної освіти

(підпис)

(Брежнєва О.Г.)
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 7	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Нормативна	
Модулів - 3	ОПП Дошкільна освіта 012 «Дошкільна освіта» Спеціальність 012 «Дошкільна освіта»	Рік підготовки:	
Змістових модулів - 2		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання - захист творчої роботи		Семестр	
Загальна кількість годин – 150 годин		2-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 6 самостійної роботи студента - 4		Освітній рівень: другий (магістерський)	Лекції
	год. 32		год.20
	Практичні, семінарські		
	год. 18		год.10
	Лабораторні		
	год.		год.
	Самостійна робота		
	год. 105		год.172
	Індивідуальні завдання: 21 год.		
Вид контролю: ЕКЗАМЕН			

Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 30/70
для заочної форми навчання – 20/80

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Програму навчальної дисципліни “Менеджмент в галузі дошкільної освіти” розроблено з урахуванням сучасних тенденцій в умовах формування нових соціально-економічних відносин у суспільстві. Навчально-тематичний план базується на підставі системного погляду на управління освітою. Тому методологічного значення набувають такі питання, як основи теорії систем, управління освітою, як цілісна система тощо. Управлінська діяльність закладів та установ освіти розглядається з погляду директивних і нормативних документів, що розроблені та прийняті за період реформування суспільства та освіти.

Змістовно навчально-тематичний план спрямований на здобуття слухачами та студентами знань у галузі управління освітою та формування уявлення про основні тенденції щодо перспектив розвитку освіти та підвищення ефективності управлінської діяльності установ і закладів освіти.

Навчально-тематичним планом передбачено різні форми занять, а саме: лекції, консультації, семінарські заняття.

Мета дисципліни: дати знання, сформувати уміння практичного управління конкретними закладами та установами освіти.

Основні завдання:

- сформувати поняття про освіту в Україні як цілісну систему;
- показати ієрархію основних рівнів управління освітою, визначити їх основні характерні ознаки;
- ознайомити з основними положеннями директивних і нормативних документів, що регламентують діяльність органів управління освітою;
- показати особливості управління освітою в умовах соціально-економічних перетворень у країні;
- визначити разом зі студентами основні напрями поліпшення управління освітою.

Під час навчання студент повинен оволодіти **знаннями** щодо:

- ◆ поняття про систему, основні види і типи систем, їх властивості та ознаки, класифікації;
- ◆ поняття про соціальну систему, види соціальних систем; “системи” і “системний підхід”;
- ◆ поняття “управління”, основної мети та завдання управління;
- ◆ функції управління;
- ◆ основних компонентів системи “управління освітою”
- ◆ мети, завдання та основних напрямів Міністерства освіти і науки;
- ◆ визначення змісту навчальної діяльності закладу освіти;
- ◆ особливості діяльності дошкільних закладів освіти;
- ◆ концептуальних засад діяльності закладу та закладів освіти
- ◆ основних компонентів системи управління навчальним закладом, їх характеристики;
- ◆ системного підходу як методу аналізу та моделювання навчального закладу;
- ◆ основних показників оцінки діяльності закладів та установ освіти;
- ◆ контролю як функції управління освітнім закладом та установою.

В процесі вивчення дисципліни студент оволодіває наступними **вміннями**:

- прогнозувати діяльність закладу, установи;
- моделювати процеси створення та функціонування навчального закладу;
- визначати мету, завдання діяльності закладу, установи;
- визначати зміст і структуру діяльності закладу, установи;
- розподілити службові повноваження між працівниками закладу, установи;
- планувати роботу закладу, установи;
- розробляти критерії оцінки діяльності закладу, установи, групи, працівника тощо;
- використовувати системний підхід при аналізі та моделюванні діяльності;

- ефективно організовувати роботу підлеглих;
- використовувати наукові методи аналізу;
- складати аналітичні документи (довідки, акти, службові записки тощо);
- працювати над підвищенням рівня професійної компетентності (власним і своїх підлеглих).

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі. Навчальна дисципліна «Менеджмент в галузі дошкільної освіти» входить до циклу нормативних дисциплін спеціальності 012 «Дошкільна освіта» та вивчає: систему та основні методи управління; систему освіти в Україні; сучасну теорію управління освітою тощо.

Передумови для вивчення дисципліни. Вивченню дисциплін має передувати опанування змістом наступних дисциплін: «Педагогіка і психологія вищої школи», «Актуальні проблеми організації освітнього процесу у ЗДО», «Історія вищої освіти».

Результати навчання. В процесі вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти набуває такі компетентності:

Загальні компетентності: здатність до продуктивного (абстрактного, образного, дискурсивного, креативного) мислення; здатність ідентифікувати, формулювати та розв'язувати проблеми; здатність приймати обґрунтовані рішення; здатність до планування, складання прогнозів і передбачення наслідків своїх дій; здатність до співпраці і взаємодії в команді; здатність до вільного спілкування і співпраці державною та рідною мовами (усно і письмово); здатність до вільного користування засобами сучасних інформаційних і комунікаційних технологій; здатність до проектної організації діяльності.

Спеціальні компетентності: здатність здійснювати прогностичні, планувально-організаційні функції в управлінні дошкільним навчальним закладом. Визначати стратегічні лінії розвитку дошкільного закладу; визначати коло партнерів ЗДО, проводити з ними конструктивні переговори; організовувати командну роботу при вирішенні завдань розвитку ЗДО; передбачати можливі ризики зовнішнього і внутрішнього характеру та завчасно уникати їх негативного впливу; здатність здійснювати правове регулювання та управління адміністративно-господарською діяльністю дошкільного навчального закладу. Здійснювати правове регулювання трудових взаємин із працівниками дошкільного навчального закладу; організовувати ефективну адміністративно-господарчу діяльність освітньої установи.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основи наукового менеджменту

Тема 1. Система освіти в Україні

Тема 2. Поняття і сутність менеджменту.

Тема 3. Теорія систем. Система та основні методи управління

Змістовий модуль 2. Менеджмент в системі освіти

Тема 1. Менеджмент в освітянській сфері: концептуальні засади

Тема 2 Педагогічний менеджмент як сучасна теорія управління освітою

Тема 3. Керівник-менеджер в системі освіти

Тема 4. Ділова кар'єра: принципи планування та управління

Тема 5. Спілкування в педагогічному колективі

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	лаб	інд	с.р.		л	с	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1.												
Змістовий модуль 1. Основи наукового менеджменту												
Тема 1. Система освіти в Україні		4	2			12		2	2			14
Тема 2. Поняття і сутність менеджменту.		4	2			12		2	-		1	14
Тема 3. Теорія систем. Система та основні методи управління		4	2			12		2	-		1	14
Разом за змістовим модулем 1		12	6			36		6	2			42
Змістовий модуль 2. Менеджмент в системі освіти												
Тема 1. Менеджмент в освітянській сфері: концептуальні засади		4	2		1	14		2	2			16
Тема 2. Педагогічний менеджмент як сучасна теорія управління освітою		4	2			12		4	2			16
Тема 3. Керівник-менеджер в системі освіти		4	4			12		4	2			14
Тема 4. Ділова кар'єра: принципи планування та управління		4	2		1	12		2	2			16
Тема 5. Спілкування в педагогічному колективі		4	2			12		2	-			14
Разом за змістовим модулем 2		20	12			62		14	8			76
Модуль 2												
ІНДЗ												
Модуль 3												

Підсумкова атестація												
Усього годин:	150	32	18	-	2	98	150	20	10	-	2	118

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		д/в	з/в
Змістовий модуль 1. Основи наукового менеджменту			
1	Система управління освітою в Україні.	2	2
2	Основи менеджменту.	2	-
3	Управлінська система в організації освіти.	2	-
Змістовий модуль 2. Менеджмент в системі освіти			
4	Основи менеджменту в освіті.	2	2
5	Педагогічний менеджмент в освіті.	2	2
6	Особистість менеджера в управлінні персоналом.	4	2
7	Організація та управління діловою кар'єрою.	2	2
8	Особливості спілкування в педагогічному колективі.	2	-
	Всього:	18	10

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		д/в	з/в
Змістовий модуль 1. Основи наукового менеджменту			
1	Тема 1. Система освіти в Україні	12	14
	Тема 2. Поняття і сутність менеджменту.	12	14
2	Тема 3. Теорія систем. Система та основні методи управління	12	14
Змістовий модуль 2. Менеджмент в системі освіти			
4	Тема 1. Менеджмент в освітянській сфері: концептуальні засади	14	16
6	Тема 2. Педагогічний менеджмент як сучасна теорія управління освітою	12	16
6	Тема 3. Керівник-менеджер в системі освіти	12	14
7	Тема 4. Ділова кар'єра: принципи планування та управління	12	16
8	Тема 5. Спілкування в педагогічному колективі	12	14
	Всього:	98	118

9. Індивідуальні завдання

Обов'язковим видом самостійної і науково-дослідної роботи студента є індивідуальне навчально-дослідне завдання, яке передбачене програмою навчальної дисципліни.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення студентами частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення, практичне застосування знань з навчального курсу, формування навичок навчально-пізнавальної діяльності та навичок самостійної роботи.

ІНДЗ виконується кожним студентом індивідуально має реферативний характер. Кількість ІНДЗ повинні відповідати кількості студентів в групі. Робота повинна починатись з викладу сутності проблеми. У **вступі** обґрунтовується актуальність теми, її особливості, наукова і практична значущість. В **основному розділі** аналізуються теоретичні, експериментальні дослідження, зазначається. Хто з учених вивчав цю проблему, які ідеї пропагував. Визначається основний зміст проблеми, фактори її, що її обумовлюють. Наводиться аналіз аспектів проблеми, які розглядалися вченими. Визначається межі дослідження проблеми, з'ясовуються причини її недостатньої розробленості проблемні питання, недоліки практики, тощо. Далі надається аналіз сучасного стану процесу, що вивчається або явища, аналізуються основні позиції. В основному розділі обов'язково подається аналіз стану практики щодо забезпечення логіко-математичного розвитку дошкільників. У **висновках** подаються методичні поради щодо усунення недоліків практики, висловлюються власні думки щодо перспектив розв'язання проблеми. **Список літератури** містить публікації за остання 5-10 років. Робота може містити додатки, у які студент поміщає приклади конспектів занять, дидактичних ігор, анкети, тобто матеріали, потрібні для детального ілюстрування певних етапів навчально – дослідної роботи.

Обсяг ІНДЗ - 20 сторінок. Виклад матеріалу має бути стислим, носити оглядовий характер. Максимальна оцінка за виконання і захист ІНДЗ становить 20 балів і входить до складу підсумкової оцінки за вивчення навчального курсу ТМФВ.

Орієнтовна тематика ІНДЗ

Система оцінювання ІНДЗ

№ п/п	Критерії оцінювання, виконаної роботи	Максимальна бальна оцінка за критеріями
1.	Обґрунтування актуальності обраної теми, його відповідність темі	2
2.	Глибина аналізу досліджуваної проблеми, логіка викладення матеріалу: визначення сучасного стану проблеми і перспективність її для сучасних ДНЗ; Обізнаність у науковій, методичній літературі, широта використаних авторських позицій, власне бачення розв'язання питання	11
3.	Аргументованість висновків, значущість методичних порад сформульованих студентом самостійно	5
4.	Оформлення роботи	2
Загальна кількість балів		20

Шкала відповідності оцінок за ІНДЗ

Рівні виконання ІНДЗ	Оцінка	Кількість набраних студентом балів
Високий	відмінно	До 20-19 балів
Достатній	добре	18 - 15 балів
Середній	задовільно	14-10 балів
Низький	незадовільно	Нижче 10 балів

Характеристика рівнів виконання ІНДЗ.

Високий рівень виконання (20-19 балів): робота містить всі структурні компоненти. Найважлива висока аргументованість висновків. Основна наукова інформація систематизована і представлена в описі. Методичні поради і висновки ґрунтовні, аргументовані. Найважливе власне бачення проблеми дослідником, глибоке її знання. Науковий і фактичний матеріал оформлений аргументовано і доказово. Показані вміння самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати інформацію, користуватись джерелами інформації. Робота має творчий характер.

Достатній рівень виконання (18 – 15 балів): Робота містить всі структурні компоненти. Основна наукова інформація систематизована і представлена в описі. Студент виявив знання в обсязі означеної проблеми. Володіє розумовими операціями аналізу, синтезу, узагальненням, вміє робити висновки. Матеріал роботи представлений логічно, обґрунтовано. Студент здатний самостійно опрацьовувати матеріал і оформлювати його у цілісну роботу, але не вистачає власних суджень, свого бачення щодо розв'язання обраної теми роботи.

Середній рівень виконання (14 - 10 балів): студент виявляє вміння працювати з науковими, методичними джерелами. Має утруднення в узагальненні, систематизації матеріалу. Методичні поради незмістовні. Відсутнє власне бачення розв'язання проблеми. Робота має більш описовий ніж аналітичний характер.

Низький рівень виконання (нижче 10 балів): Неякісне оформлення роботи. Студент відтворює незначну частину завдання, діє в межах поставлених умов, але виконання їх поверхове. Показує незнання спеціальної термінології. Не вміє здійснювати аналітичний опис наукового матеріалу. Має нечітке уявлення про проблему, що вивчається.

Тематика ІНДЗ

1. Історія виникнення системи управління.
2. Роль управлінських систем у розвитку суспільства.
3. Особливості, функції, завдання освітнього менеджменту.
4. Освітній менеджмент як наука в системі управління освітою в Україні.
5. Особливості, структура, зміст, функції освітніх систем.
6. Роль менеджменту освіти в реалізації принципів освітньої політики України.
7. Особливості структури державного управління освітою в Україні.
8. Характер і особливості відкритих і закритих освітніх систем.
9. Особливості та шляхи розвитку системи внутрішнього управління.
10. Характер зв'язків керуючої та керованої підсистем ЗНЗ.
11. Шляхи удосконалення освітньої системи України.
12. Вплив керуючої підсистеми ЗНЗ на якість навчального процесу.
13. Особливості структури педагогічного процесу. Керування ним.
14. Керівник ЗДО – освітній менеджер. Особливості його діяльності.
15. Управлінська система в організаціях освіти.
16. Особливості управління навчальним закладом.
17. Аналіз типів діючої системи освіти та системи управління ЗНЗ. Її недоліки, шляхи усунення.
18. Вироблення і прийняття управлінських рішень. Їх необхідність і актуальність
19. Шляхи удосконалення методів управління ЗНЗ.
20. Демократизація управління ЗНЗ – мода чи необхідність.
21. Взаємозв'язок та взаємовплив державного та внутрішнього управління ЗНЗ.
22. Умови, засоби формування особистості керівника ЗДО.

23. Розвиток та удосконалення діяльності органів державного управління освітою.
24. Розподіл обов'язків в системі управління ЗНЗ між керівником та його заступниками.
25. Особливості планування діяльності ЗНЗ.
26. Якість навчальних програм ЗНЗ. Можливість змін чи вдосконалення.
27. Зміна парадигми освіти – від засвоєння знань до умінь їх здобувати.
28. Розвиток освітніх послуг.
29. Організація освітніх послуг в ЗНЗ.
30. Значення маркетингу в галузі освіти.
31. Розробка стратегій маркетингу для навчальних закладів.
32. Особливості, взаємозв'язок, зміст елементів управлінського циклу в ЗНЗ.
33. Особливості організації методичної роботи в системі освіти і в роботі ЗНЗ.
34. Моніторинг якості освіти, як перевірка змісту освіти.

10. Методи навчання

1. **За джерелом інформації:** словесні (лекція, семінари, пояснення, розповідь, бесіда, дискусія); наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація); практичні (вправи).
2. **За характером пізнавальної діяльності:** інформаційно-рецептивний, репродуктивний, дослідницький, частково-пошуковий, проблемного викладу.
3. **За логікою передачі і сприймання навчальної інформації:** індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.
4. **За ступенем керування навчальною діяльністю:** під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.
5. **За послідовністю етапів процесу навчання:** набуття знань; формування умінь і навичок; застосування знань; творча діяльність; закріплення знань; перевірка знань, умінь і навичок.
6. **Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:** словесні, наочні, практичні; індуктивні і дедуктивні; репродуктивні і проблемно-пошукові; методи самостійної роботи і роботи під керівництвом викладача.
7. **Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:** методи стимулювання і мотивації інтересу до навчання; методи стимулювання і мотивації обов'язку і відповідальності в навчанні.
8. **Методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:** методи усного контролю і самоконтролю; методи письмового контролю і самоконтролю; методи лабораторно-практичного контролю і самоконтролю.
9. **Інтерактивні методи навчання.**

11. Критерії оцінювання

В основі модульного контролю з «Менеджмент в галузі дошкільної освіти» лежить накопичення оцінок (балів) за певний період навчання. Цей період включає різні види діяльності студента: роботу на семінарських заняттях, виконання тестів, модульних контрольних робіт, написання рефератів, підготовку творчих завдань та інше. Сума балів виступає в ролі кількісного показника якості роботи кожного студента. За основу оцінювання досягнень студентів використана 100 - бальна шкала. Робоча програма передбачає розподіл цих балів між модулями.

Викладання навчального курсу «Менеджмент в галузі дошкільної освіти» передбачає відпрацювання студентами матеріалу лекцій, семінарських занять за вісьмома змістовими модулями, а також проведення тестування наприкінці кожного змістового модуля (**Модуль 1**), перевірку і захист роботи за певною темою (**Модуль 2 – ІНДЗ**) та

виконання студентами комплексних комбінованих завдань теоретичного і творчого характеру (**Модуль 3** – складання екзамену). Максимальна сума балів за вивчення всієї дисципліни – 100 балів.

Максимальна сума балів за виконання кожного модуля становить:
за перший теоретико - практичний модуль - 50 балів; другий модуль (ІНДЗ) – 20 балів; третій модуль - підсумкова атестація – 30 балів, яка передбачає виконання студентами варіативних завдань за програмою курсу, а саме:

- ✓ комбінований тест (10 балів);
- ✓ відповідь на одне питання теоретичного характеру (10 балів);
- ✓ захист дидактичного комплексу, розробленого студентом самостійно для певної вікової групи (10 балів).

12. Засоби оцінювання

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять й має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи. Форма проведення поточного контролю під час навчальних занять визначається лектором. Застосовуються наступні види контролю: тестування, виконання контрольних робіт, усне опитування під час заняття.

Модульний контроль проводиться наприкінці змістового модулю за рахунок аудиторних занять і має на меті перевірку засвоєних знань за певним модулем. Модульний контроль реалізується шляхом узагальнення результатів поточного контролю знань і проведення спеціальних контрольних заходів.

13. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування								І	ІІ	Сума
ЗМ 1			ЗМ 2					Н	М	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	Д	К	
5	5	5	5	5	5	5	5	3		
								20	40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно	зараховано
82 - 89	B	добре	
74 - 81	C		
64 - 73	D	задовільно	

60 - 63	E		
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

До інструментально-методичного забезпечення дисципліни входять :

1. Навчальна програма.
2. Робоча навчальна програма.
3. Підручники, навчальні посібники.
4. Опорні конспекти лекцій.
5. Контрольні, тестові завдання для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів.
6. Завдання для ректорського контролю знань студентів з навчальної дисципліни «Теорія і методика фізичного виховання та валеологічної освіти дітей дошкільного віку».
7. Тематика курсових робіт.
8. Питання до заліку.
9. Питання до екзамену.
10. Методичні рекомендації до вивчення навчальної дисципліни «Теорія і методика фізичного виховання та валеологічної освіти».
11. Презентації.

15. Рекомендована література

Базова література:

1. Бегей В.М. Управління загальноосвітньою школою на демократичних засадах. - Львів, 1995
2. Боголіб Т.М. Управление школой: экономический аспект. - М., 1990.
3. Внутришкольное управление. Вопросы теории и практики Под. ред Т.И. Шамовой. - М., 1991.
4. Державна національна програма „Освіта” („Україна ХХІ століття”). К, 1994.
5. Закон України „Про освіту” – К, 1996
6. Закон України „Про загальну середню освіту”. - К, 1999.
7. Конституція України. - К., 1996.
8. Кобзарь Б С. Улравление школой продленного дня. - К., 1988.
9. Конаржевский Ю.А. Педагогический анализ учебно-воспитательного процесса и управления школой. - М., 1986.
10. Кондаков МИ. Теоретические основы школоведения. -М, 1982.
11. Москалец В.П Психологічне обґрунтування української національної школи. - К., 1994.
12. Оношків З.М. Основи школознавства - Тернопіль, 1996.
13. Островерхова Н.М, Даниленко ЛІ. Ефективність управління загальноосвітньою школою: соціально-педагогічний аспект., - К., 1996.

14. Портнов М.И. Азбука школьного управления. - М., 1991. Пикельная В.С. теоретические основы управления (школоведческий аспект). - М., 1990.
15. Розмова з молодим директором школи. // Вибрані твори в 5-ти томах. - К., 1976. - т.4.
16. Управление современной школой: Пособие для директора школы (Под Ред. М.М. Поташника. - М., 1992.
17. Фролов П.Г. Школа молодого директора. - М., 1988.
18. Яремчук В.Д. Національні проблеми загальноосвітньої школи України: історія і сучасність. - К., 1993.

Додаткова література:

1. Васильев Ю.В. Информационное обеспечение управления общеобразовательной школой. – Воронеж: Воронежский у-т, 1990.
2. Ващенко Л.М. Управління інноваційними процесами в загальній середній освіті регіону: Монографія. – К.: Видавниче об'єднання «Тирож», 2005.
3. Гаевская О.Б. Современная цивилизация и социальное управление: (орг. Аспект): Монография. – К.: МАУП, 1997.
4. Герчикова И.Н. Менеджмент: Учебник. – 3-е изд., переаб, доп. – М.: ЮНИТИ, 2003.
5. Даниленко Л.І. Модернізація змісту, форм та методів управлінської діяльності директора загальноосвітньої школи. Монографія. – К.: Логос, 1998.
6. Даниленко Л.І. Вступ до спеціальності «Управління навчальним закладом»: Навч.-метод. комплекс з дисципліни. – К.: Міленіум, 2003.
7. Даниленко Л.І. Інноваційний менеджмент в освіті: Навч.-метод. комплекс з дисципліни. – К.: Міленіум, 2003.
8. Дмитренко Г.А. Стратегічний менеджмент. – К.: МАУП, 1997.
9. Дракер П. Управление, нацеленое на результат: Пер. с англ.. – М.: Технолог. школа бизнеса, 1994.
10. Забродська Л.М. Інформаційні технології навчання та управління, - Луганськ: Вид-во «Шлях», 2001.
11. Зверева В.И. Организационно-педагогическая деятельность руководителя школы. – 2-е издание, переоб. и доп. – М.: Новая школа, 1997.
12. Коломінський Н.Л. Психологія педагогічного менеджменту. – К.: МАУП, 1996.
13. Коростилев В.А. Менеджмент, маркетинг и образование: Уч. Пос. – КНЕУ, 2003.
14. Кремень В.Г. Освіта і наука України: шляхи модернізації. – К.: Грамота, 2003.
15. Крижко В.В., Павмотеньов Е.Я. Основы менеджмента в образовании: теория, практика, психология успешного управления. – Запорожье: Просвіта, 2000.
16. Лігоцький А.О. Принципи проектування новітніх освітніх систем. Метод реном. – К.: ІЗНМ, 1994
20. Лизинський В.М. Диагностико-аналитические процедуры и активноигровые формы в управлении школой. – М., 1996
17. Мельник В.К. Підвищення управлінської кваліфікації керівника загальноосвітнього навчального закладу в системі післядипломної педагогічної освіти: Дис. на зд. наук. ст. канд. пед. Наук зі спец. 13.00.01. – К., 2003.
18. Островерхова Н.М. Парадигми управління авторськими закладами освіти. – К.: Глобус, 1998.
19. Островерхова Н.М, Даниленко Л.І. Ефективність управління загальноосвітньою школою: соціально-педагогічний аспект. – К.: Школяр, 1996.
20. Пикельна В.С., Удод О.А. Управління школою. – Науково-методичне об'єднання педагогічних інновацій «Альфа», 1998.
21. Пикельна В.С. Теоретические основы управления / школоведческий аспект. – М.: Высшая школа, 1990.

22. Підготовка керівника середнього закладу освіти: Навч. посібник/За ред. Л. Даниленко. – К.: Міленіум, 2004.
23. Соколенко С. И. Современный мировые рынки и Украина. – К.: Демос, 1995.
24. Тесты и методики деловых игр для менеджеров. Сборник / А.Б. Бобровень, И.А. Грабская. – К.: МЗУУП, 1994.
25. Тюріна Л.Г. Моделювання в управлінській діяльності директора школи // Директор школи. - № 36. – 2000.
26. Фролов В.И. Школа молодого директора. – М.: Просвещение, 1998.
27. Хміль Ф.І. Менеджмент. – К.: Вища школа, 1995.
28. Чернявський А.О. Організація управління: Навч. посібник. – К.: МАУП, 1998.

Додаток до Робочої програми навчальної дисципліни щодо внесення змін

Зміни обговорено та затверджено на засіданні кафедри протокол « _____ » від _____ 20____ р.

Завідувач кафедри дошкільної освіти
_____ (Брежнєва О.Г.)

Аркуш обліку змін

№ п/п	№ та зміст пункту, до якого внесено зміни	ПІБ викладача	Підпис викладача
1.			